

Archieven en archivariissen spelen een belangrijke rol in het proces van creëren en samenhouden van community's – of die gemeenschappen nu fysiek of digitaal zijn. Met deze stelling wordt een nieuw deel in de reeks Principles and practice in records management and archives ingezet.

Maar hoe bepaal je wat een gemeenschap is? En hoe bereik je die? Dit boek biedt een leidraad voor archivariissen en museumprofessionals wanneer zij met deze vragen geconfronteerd worden. De verzameling essays behandelt zowel het talent van archivariissen om aan het proces van community building deel te nemen en te ondersteunen, als de verantwoordelijkheden die ze daarbij dragen.

Het concept community en community building is niet nauw omschreven: met een definitie als “een geheel van praktijken gericht op de oprichting of uitbreiding van gemeenschapsgevoel tussen individuen binnen een regionale zone (zoals een buurt) of met een gemeenschappelijk belang of interesse” kan je nog alle kanten uit. Maar voor de samenstellers van het boek hoefde deze vaagheid niet echt een nadeel te zijn: mede door de ambiguïteit van het concept, ontstond een breed scala aan analyses en onverwachte inzichten. Dat blijkt ook uit de onderwerpen van de bijdragen: de besproken voorbeelden gaan van etnische minderheden over holebigemeenschappen tot leprozen en fans van the Grateful Dead.

Deze laatste – een Amerikaanse rockband die tussen 1965 en 1995 op het podium stond – is een uitstekend voorbeeld van de wisselende relaties tussen publiek, archiefvormer en archivaris. De band had een intense relatie met zijn publiek (de Deadheads), die veel verder ging dan die tussen toe-

hoorder en muzikant. Zo werd het lange tijd getolereerd dat vanuit het publiek live-opnames werden gemaakt, die dan in een taping and trading community werden uitgewisseld. Vaak kreeg men hierbij zelfs de medewerking van bandleden, die intussen ook hun eigen geluidsarchief opbouwden. In 1995 was dit zo groot geworden dat zelfs een archivaris werd aangeworven – die op zijn beurt tapes naar de community lekte, waar ze verder werden gedupliceerd. Door deze lekken kreeg de archivaris invloed op de soms erg concurrentiële relaties tussen de Deadheads onderling. Het netwerk van taping and trading werd sterk gestimuleerd door technische innovaties: de overgang van analoge naar digitale opnameapparatuur zorgde voor een betere opnamekwaliteit en duplicatie zonder kwaliteitsverlies. Al in 1973 was er een mailinglist over de band op Arpanet, wat later internet zou worden. Tegen het eind van de jaren negentig circuleerden op het web Deadfiles in hoeveelheden die in het pre-Napstertijdperk ongehoord waren. Dit alles gebeurde met medeweten en medewerking van de groep, die zelf ook nooit in staat zou geweest zijn een dergelijk uitgebreid geluidsarchief op te bouwen.

Deze gevalstudie identificeert enkele sleutelementen voor het succesvol creëren van archival communities: het belang van samenwerking en uitwisseling op niet-commerciële basis, het herdenken van het concept intellectuele eigendom, en tenslotte de impact van innovatieve technologieën en online community's.

Community Archives: The shaping of memory : Creating and Sustaining Memory / ed. by Jeanette A Bastian and Ben Alexander. - London : Facet publishing, 2009. - (Principles and Practice in Records Management and Archives)
ISBN 978-1-85604-639-8

Henk Vanstappen

“

De Grateful Dead is een uitstekend voorbeeld van de wisselende relaties tussen publiek, archiefvormer en archivaris.

”

